

Plenum

Onsdag 6.10.2021 kl. 13.59—18.12

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om trafiksystem och landsvägar samt 24 § i banlagen

Regeringens proposition RP 138/2021 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 4 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till kommunikationsutskottet.

För remissdebatten reserveras högst 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Jag öppnar debatten. Vi går till talarlistan. Ledamot Soinikoski, varsågod.

Debatt

16.21 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Eduskunnan käsittelyssä oleva hallituksen muutosesitys laeiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä on luonteeltaan melko tekninen esitys mutta linkittyy oleellisesti valtakunnalliseen Liikenne 12 -suunnitelmaan, jonka yhtenä tavoitteena on edistää siirtymistä fossiilittomaan liikenteeseen.

Hallituksen esitys sisältää kahden eri EU-direktiivin sisältöjä, joiden tarkoituksena on parantaa tieturvallisuutta ja rajat ylittävien infrahankkeiden ympäristövaikutusten arviointia. Tavoitteena on, että kaikissa EU-jäsenmaissa noudatetaan samaa tieturvallisuuskriteeristöä. Samojen kriteerien soveltaminen kaikkialla EU:ssa edistää liikkumisen turvallisuutta Euroopassa, kun ihmiset voivat luottaa tieturvallisuuden arviointiin ja valvontaan kaikissa tieinfrastruktuurin suunnittelun ja toiminnan vaiheissa.

Arvoisa puhemies! Nämä asiat on huomioitava myös valtakunnallisessa Liikenne 12 -suunnitelmassa, kun valtakunnallisia hankkeita aletaan suunnittelemaan ja toteuttamaan. Tie- ja rataverkkojen turvallisuus on asia, josta emme voi joustaa. Se paitsi edistää sujuvaa liikennettä myös vähentää liikenneonnettomuuksien määrää. Samoin ympäristö- ja ilmastovaikutusten arviointi pitää ottaa kiinteäksi osaksi liikennehankkeiden suunnittelua. Ympäristölle kestävät liikennehankkeet ovat pitkäikäisiä, kun hankkeen elinkaari ja sen vaikutukset lähiympäristöön on kunnolla arvioitu. Tämä on sekä luonnon että alueen asukkaiden etu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Harakka, olkaa hyvä.

16.22 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle 23. päivä syyskuuta 21 lakiesityksen, jolla pannaan kansallisesti täytäntöön uudistettu EU:n tieturvallisuusdirektiivi. Tässä ta-

Punkt i protokollet PR 110/2021 rd

voitteena on laajentaa tieturvallisuuden seuranta ja tuottaa parempaa tietoa maanteiden liikenneturvallisuudesta, ja tämän tiedon avulla voidaan vähentää tieliikenteen kuolonuhrien ja vakavien onnettomuuksien määrää.

Pääministeri Sanna Marinin ohjelmaan sisältyy lupaus tietopohjaisesta päätöksenteosta. Esityksellä parannetaan mahdollisuuksia tietopohjaiseen politiikan tekoon sekä systemaattiseen vaikutustenarviointiin.

Keskeinen muutos koskisi lain 3 a luvun soveltamisalan laajennusta, jonka seurauksena yhä suurempi osa väylistä on jatkossa systemaattisen turvallisuusarvioinnin piirissä. Nykyisin sääntely koskee Euroopan laajuisen liikenneverkon TEN-T:n teitä, joiden pituus Suomessa on reilut 5 000 kilometriä. Jatkossa säännökset koskevat Suomessa myös kansallisen pääväyläasetuksen mukaisia maanteiden pääväyliä. Maantieverkosta soveltamisalan mukaista tieverkkoa olisi jatkossa yhteensä siis kuusi- ja puolittuhatta kilometriä.

Lisäksi jatkossa tehdään koko TEN-T-verkon ja pääväyläasetuksen laajuinen tieturvallisuusarviointi säännöllisesti. Ensimmäisen arvioinnin tulee valmistua vuonna 24. Arviointia hyödynnetään muun muassa päivitettäessä valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa ja päätettäessä liikenneturvallisuuteen vaikuttavien tienpidon toimien kohdentamisesta.

Jatkossa erityisesti suojaamattoman tien käyttäjät eli jalankulkijat, pyöräilijät ja moottoripyöräilijät tulisi huomioida nykyistä järjestelmällisemmin tieturvallisuusarvioinnissa, jonka tienpitäjä lain nojalla tekee.

Joulukuussa 19 voimaan tulleen EU:n tieturvallisuusedirektiivin edellyttämät muutokset tehdään liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettuun lakiin, ja näillä lisättäisiin tietoa siitä, mikä on liikenneturvallisuustilanne maantieverkolla, ja parannettaisiin mahdollisuuksia kohdentaa korjaavat toimenpiteet sinne, missä niillä voidaan saada aikaan suurin turvallisuusvaikutus. Nämä muutokset tulisi saada voimaan joulukuussa 21.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä tehtäisiin lisäksi maantie- ja ratalakeihin tarkennuksia, joilla saatettaisiin kansallinen sääntely paremmin vastaamaan ympäristövaikutusten arviointia eli yvää koskevaa EU-sääntelyä. Näillä muutoksilla säädettäisiin valtoiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista niiden maanteiden ja rautateiden hankkeiden osalta, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettua lakia. Muutoksilla lisätään rajat ylittävää tiedonvaihtoa hankkeissa, joiden ympäristövaikutukset ulottuvat rajojen yli. Ja Suomi on useiden jäsenmaiden tapaan saanut EU:n komissiolta marraskuussa 19 virallisen huomautuksen yvää-sääntelyä koskevista puutteista.

Arvoisa puhemies! Toivon, että esitys liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain sekä ratalain muuttamisesta saa eduskunnassa myönteisen vastaanoton ja muutoksia koskevien esitysten käsitteleminen voisi näin alkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.26 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, kiitos esittelystä, ja tiedoksi, että liikenne- ja viestintävaliokunta on tänään jo aloittanut asian ennakkokäsittelyllä, ja pääsemme tässä sitten kuulemisiin laajemmin.

Keskeisimmin esitettävän muutoksen myötä lain soveltamisala laajenee kattamaan TEN-T-verkon lisäksi kansallisen pääväyläasetuksen mukaisia maanteiden pääväyliä.

Punkt i protokollet PR 110/2021 rd

EU:n tieliikennedirektiivi tähtää tieliikenteen turvallisuuden kehittämiseen koko unionissa. Direktiivin yleisenä tavoitteena on vähentää liikennekuolemia ja vakavia loukkaantumisia EU:n alueella parantamalla tieinfrastruktuurin turvallisuutta. EU:n tavoitteena on vuoteen 2050 mennessä niin kutsuttu tieliikenteen nollavisio, jonka mukaan kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä. Tähän tavoitteeseen on sitouduttu myös Suomessa.

Viime vuosikymmeninä liikenneturvallisuus on parantunut Suomessa selvästi. Tästä huolimatta kuolemien väheneminen tieliikenteessä on selvästi hidastunut 2010-luvun jälkipuoliskolla. Liikenneturvallisuuden edistäminen on yksi hallituksen liikennepolitiikan kulmakivistä. Itsekin Liikenneturvan puheenjohtajana pidän tärkeänä, että liikenneturvallisuutta edistetään laajasti kaikilla tasoilla. Myös vastavalmistuneessa Liikenne 12 -suunnitelmassa linjataan liikenneturvallisuuden edistämisestä ja liikenteen nollavisiioon sitoutumisesta.

Parhaillaan liikenne- ja viestintäministeriössä valmistellaan vuoteen 2026 ulottuvaa kansallista liikenneturvallisuusstrategiaa. Strategian tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta kaikkien liikennemuotojen osalta kokonaisvaltaisesti. Samalla luodaan edellytyksiä liikenteen turvalliseen kehitykseen tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Kuten hallituksen esityksessä on arvioitu, tämän lakiehdotuksen myötä tieliikenneturvallisuuden voidaan arvioida parantuvan ja esityksen vaikuttavan positiivisesti EU:n ja kansallisten liikenneturvallisuustavoitteiden saavuttamiseen. Meidän onkin tärkeä varmistaa liikenneturvallisuuden myönteinen kehitys. Sitä kautta onnettomuuksista yhteiskunnalle ja kuljetusyrityksille aiheutuvat kustannukset ja taloudelliset menetykset pienenisivät, mutta ennen kaikkea säästäisimme ihmishenkiä. Jokainen liikennekuolema on liikaa.

Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunta on tosiaan ottanut tämän esityksen jo ennakkokäsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä poissa. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

16.28 **Ari Torniainen kesk:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Torniainen, pyytäisin tulemaan tänne, vaikka on vain 3 minuutin puheenvuoro, että saadaan nämä mikrofonit toimimaan.

Liikunta tekee hyvää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Eduskunnan liikuntakerhon puheenjohtaja.

Arvoisa puhemies! Liikunta tekee todellakin hyvää. Näin Eduskunnan urheilukerhon puheenjohtajana voin todeta, kuten puhemieskin jo totesi.

Todellakin iso kiitos liikenneministerille hallituksen esityksen esittelystä. Itse haluaisin todeta, että tieturvallisuusedirektiivin implementoinnin tarkoitus on parantaa liikenneturvallisuutta. Se tietenkin on erittäin hyvä asia, ja sitä tulee edelleen viedä eteenpäin.

Punkt i protokollet PR 110/2021 rd

Parantunut liikenneturvallisuus vähentää onnettomuuksissa kuljetusajoneuvojen lasteille aiheutuvia vahinkokustannuksia, ja parantunut liikenneturvallisuus on ennen kaikkea meidän kaikille kansalaisillemme tärkeä asia. Liikenneturvallisuuden viime vuosien myönteisen kehityksen jatkuminen onkin varmistettava. Tämän lakiesityksen sisältämät toimenpiteet omalta osaltaan varmasti edesauttavat liikenneturvallisuustavoitteiden toteutumista edelleen.

Tosiasia on, että Suomi on pitkien etäisyyksien maa ja tieverkon on oltava kunnossa, kaiken asteisen tieverkon — ei pelkästään TEN-T-verkon vaan kaikenasteisen tieverkon. Teiden kunto on ratkaisevassa roolissa onnettomuuksien ehkäisyssä, ja onnettomuuksia on ehkäistävä myös pääteiden ulkopuolella. Esimerkiksi hyvät päällysteet, avarat risteykset, oikein kallistetut mutkat, pusikoista raivatut pientareet, hiekoitetut liukkaat tiet, silotellut mäennypylät ja riittävän leveät tiet tekevät liikkumisesta turvallisempaa kaikilla ajoneuvoilla, myös kevyellä liikenteellä. Silloin myöskin jalankulkijat huomioidaan paremmin.

Liikkuminen tapahtuu nykyään liikenteessä yhä useammin myös yli rajojen. Siksi on hyvä, että myös maamme rajojen ulkopuolella liikenteestä tulee turvallisempaa. Myöskin se on tärkeä asia.

Turvallisuuden lisäksi lakimuutokset parantavat logistiikan toimivuutta, ja myöskin polttoaineen kulutus voi vähentyä uusien järjestelmien myötä. Ja mitä parempikuntoiset tiet, sitä vähemmän myöskin autot kuluttavat polttoainetta. Myöskin tämä on tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Omasta mielestäni — vaikka tämä lakiesitys on pääsääntöisesti aivan tekninen, kuten liikenneministeri toi esille — myöskin tämä on kuitenkin tärkeää saada täytäntöön Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen.

16.32 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman! Tack, ministern, för presentationen av den här tekniska grejen kring uppdaterande av vägsäkerhetsdirektivet från EU. Jag skulle vilja konstatera lite samma som har kommit upp här tidigare, att det är jätteviktigt att vi har samma implementering i alla EU-länder. Vi vet att en stor del av vår export går just till europeiska länder, och ur det här perspektivet är det också viktigt att våra invånare, våra trafikanter som rör sig också på andra delar än våra vägar är på säker mark, om vi uttrycker det på det sättet.

Näen tässä todella tärkeänä myös sen, että tätä laajennettiin, että se ei ole ainoastaan TEN-T-verkon teillä, vaan myös pääväylillä, koska tiedetään, että suuri osa meidän viennistä on siellä. Toki muistakin syistä pääväylät ovat todella tärkeitä, myös liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Näen, että se on todella hieno ja hyvä asia tässä.

Jag vill ändå lyfta fram här att det är viktigt att man också prioriterar trafiksäkerheten på alla nivåer, att det inte enbart är på de stora vägarna, utan också på de här mindre vägarna, och det är ju förstås någonting som regeringen har bundit upp sig med via den här trafiksystemplanen som vi nyligen har godkänt. Så det här är en fin och bra sak och det handlar också om vår allas säkerhet. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 110/2021 rd

16.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että liikenneministeri on itse paikalla kuulemassa hyviä puheenvuoroja liikenteemme turvallisuudesta. On totta, että nämä direktiivit sinällään ovat tärkeitä ja saavat liikettä aikaiseksi jäsenvaltioiden parlamenteissa. Näinhän tämä orkesteri oikeastaan soi.

Mutta se, mistä minä olen todella huolissani, on tämä alemman tieverkon kunto. Tänäkin päivänä olen jo soittanut tiepiirin päällikölle ja myös Pohjois-Karjalan vastaavalle tie-mestarille, Pohjois-Karjalan tieasioista vastaavalle mestarille, että siellä erään sillan lähel-lä, kotipihani lähellä, tai oikeastaan vanhan Tuupovaaran kunnan puolella, ihminen soit-taa, kun tie on halki niin pitkältä matkaa asfalttitietä, että ei sinne uskalla enää polkupyö-rällä, mopolla — oikeastaan autollakin pitää ajaa kaukaa kiertäen se raitio keskellä tietä. Tämä on alemman tieverkon kunto tänä päivänä, ja, arvoisa liikenneministeri, toivon, että otatte nyt ihan oikeasti tämän vahvasti asiaksenne, kuten teillä tapana on, että alemman tie-verkon sorateiden hoitoon palautetaan tiehöylät.

Otan esimerkin Ilomantsista. Huhusentietä korjattiin niin sanotulla remix-menettely-lä, eli sieltä saatiin jostakin rahaa siihen. Muutama kymmenen tuhatta käytettiin siihen, että se pantiin muka kuntoon. Kaksi, kolme viikkoa sen tapahtuman jälkeen se on suurin piirtein samoilla kuopilla, eli siellä tehdään ne perusvirheet uudelleen ja uudelleen. Kun otetaan tiehöylät takaisin käyttöön, niin silloin muotoillaan tie oikein ja samalla saa-daan varmistettua, että kun se tien kulutuskerrokseen on ajettu riittävästi mursketta — siel-lä yleensä on sitä, mutta ellei ole, niin sitä lisätään — yhdellä käyttökerralla saamme sen tien kuntoon. Keväin, syksyin tehty hoitolanaus, hoitohöyläys raskaalla tiehöylällä. Kesäl-lä voidaan vallesmannin kiharat poistaa alemman tieverkon osalta vaikka lanalla, se ei ole ongelma, mutta kun tehdään tällaisia osaratkaisuja, osaoptimointoja, niin tulos on sitten sellainen, että tänä päivänä esimerkiksi kotikunnassani Ilomantsissa rekkakuskit eivät us-kalla kaikille teille enää lähteä puuta hakemaan. Rekkayhdistelmä painaa puukuormassa noin 72 tonnia, ja kun olen yhden rekan kyydissä istunut noin 50 kilometrin matkalla, kun puukuormaa tuotiin rautatieasemalle, niin kyllä täytyy sanoa, että harvoin olen niin paljon pelännyt. Se oli kammottava kokemus, koska tie oli todella huonossa kunnossa. Ihailen nii-tä miehiä, jotka niitä rekkajoja ajavat. He ovat todellisia liikenteemme taitureita, ajavat tur-vallisesti vaarallisissa olosuhteissa välttämällä kolareita.

Toivon, arvoisa ministeri, että tähän asiaan saadaan nyt vihdoinkin ja viimein korjaus, kos-ka ne keinotekoiset keinot, millä tällä hetkellä sitä työtä tehdään, jos tehdään ollenkaan, ovat todella vaaraksi maaseudun ihmisille, raskaille kuljetuksille ja koko suomalaiselle yh-teiskunnalle. Olemme lisäämässä puun kuljetuksia paljon, kuten tiedämme, tämän uuden uusiutuvan energian ja puun lisäkäytön takia. Puuta pitää saada niin sellutehtaille kuin sa-hoille ja muuhun erikoiskäyttöön. Jos emme laita alemmalla tieverkko kuntoon, niin olem-me niin isoissa vaikeuksissa, etten osaa niitä edes sanoa kuvata. Toivon, arvoisa ministeri, että tähän asiaan tulee korjaus mahdollisimman pian.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.37 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Se oli taattua Hoskosta: hyvää puhet-ta suoraan kentältä.

Tosiaan tässä hallituksen esityksessä on nyt tällä hetkellä yksi sellainen asia, mikä pis-tää henkilökohtaisesti silmään. Me tehdään koko ajan tutkimuksia, suunnittelua, jatkailua, mutta niin kuin vanha sanonta sanoo, ”hyvin suunniteltu on kokonaan tekemättä”. Tilanne

Punkt i protokollet PR 110/2021 rd

on se, että toivottavasti tämä ja tulevat hallitukset myös osoittavat rahaa tähän systeemiin, niin että me oikeasti saadaan nämä ongelmat niin sanotusti liikenneturvallisuuden kannaltakin korjattua enenevissä määrin. Tiedän etukäteen, että hyvä ministeri kyllä kertoo, kuinka paljon tänä hallituskautena on tähän satsattu. Mutta aivan liian vähän, sanon minä, ja toivon, että rahaa löytyy sitten vaikka seuraavista budjeteista nimenomaan tähän liikenneturvallisuuden parantamiseen, koska useat väylähankkeet ovat juuri sitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Harakka 2 minuuttia.

16.38 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia näistä hyvistä evästyksistä. Edustaja Kymäläinen sekä Liikenneturvan että liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajana on tietysti aivan oikein havainnut, että tämä lakiesitys on yksi osa tätä suurempaa valmisteilla olevaa liikenneturvallisuusstrategiaa. Ja kuten edustaja Torniainen ja edustaja Ollikainen huomauttivat, niin myöskin panostukset perusväylänpitoon ovat omalta osaltaan merkittäviä turvallisuustekijöitä, myöskin ja ehkä ennen kaikkea alemman asteisella tieverkolla.

Kehumatta vain ja ainoastaan tämän hallituksen panostuksia perusväylänpitoon, jotka ovat siis noin reilu 300 miljoonaa euroa lisää vuosittain sen miljardin päälle, joka jo on pohjilla, niin meidän olemme yhdessä parlamentaarisesti kaikki puolueet sitoutuneet vielä korkeampaan tasoon seuraavan vuosikymmenen ajan, joten kyllä koko sali voi ottaa kunniaa siitä, että tältä osin tarkoitus ja hyvä tahto on myöskin edustaja Hoskosen toiveet tässä täyttää.

Liikenneturvallisuus muodostuu siis useista pienistä yksittäisistä toimista. Mutta asiaahan voi tietysti katsoa niinkin päin, että joka ikisessä lainsäädännössä, joka täältä esiin tuodaan, liikenneturvallisuuden vahvistaminen on aina huomioitava ja löydettävä ne keinot, joilla ja sitä parannetaan. Tänään on lähtenyt lausunnoille luonnoksemme ajokorttilain uudistuksesta, ja siinä aikaisempaa enemmän kiinnitetään huomiota nimenomaan liikenneturvallisuuteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä lyhyesti: Edustaja Hoskosen toive tässä asiassa on kovin vähäarvoinen, mutta ne terveiset, mitä minä arvoisalle ministerille toin äskeisessä puheenvuorossani, ihan aidosti kumpuavat paikallisten ihmisten turvallisuudesta. Ajatelkaa, Ilomantsin kunnassa oli viime keväänä muutamia kyliä, jonne ei päässyt ambulanssilla, ei päässyt millään koneella, ennen kuin eräs yksityinen urakoitsija suuresta armostaan — kun hänen paras työmiehensä, metallipajan paras työmies, oli jäänyt mottiin, kun ei valtion varoin sitä yleistä tietä pidetty auki — otti oman kuorma-autonsa ja kävi avaamassa sen tien ja laittoi sen kuntoon, että mies pääsee töihin, ja hänen vaimonsa on sairaanhoitaja. Tästä tehtiin kyllä asianomaiset ilmoitukset erilaisille viranomaisille — mitään en ole kuullut, eivätkä urakoitsijat ole saaneet tietoa.

Mutta tämä tiehöyläasia on sellainen asia, että olemme selvinneet tästä tiehöyliä laiminlyönnistä, kun alemman tieverkon hoito on laiminlyöty pitkään, pitkään ja on käytetty väärä keinoja. Rahat kyllä, arvoisa ministeri, riittävät siihen hommaan, kun se oikein organisoidaan.

Punkt i protokollet PR 110/2021 rd

Olemme tehneet yrittäjä Esa Halttusen kanssa asiasta aloitteen sekä Väylävirastolle että Savo-Karjalan tiepiirin johdolle — he tietävät tämän, mistä on kysymys — ja voin olla tarvittaessa konsulttina siinä asiassa vähäisellä osaamisellani, mikä minulla on. En itse siinä ole hyvä, mutta löytyy kyllä miehiä, jotka tämän työn osaavat kiitettävän hyvin.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till kommunikationsutskottet.